

Základy speciální pedagogiky 1

Psychopedie

Etiologie mentální retardace

- kategorizace dle různých klíčů:
  - endogenní x exogenní příčiny;
  - vrozená x získaná mentální retardace;
  - prenatální x perinatální x postnatální vlivy;
- asi u 1/3 nejsou příčiny MP známy;
- ve většině případů není příčina pouze jedna – jde o kombinaci více;

Etiologie mentální retardace

□ prenatální příčiny

- dědičné vlivy – hereditární – dědičné onemocnění (metabolické – př. mukopolysacharidosa) vedoucí k MR, nedostatek vloh;
- genetické příčiny – genové mutace, chromosomové aberace (Downův syndrom), změny v počtu pohlavích buněk (Klinefelterův sy); 21% etiologií MR;
- enviromentální příčiny – onemocnění matky v průběhu těhotenství (zarděnky, syfilis, toxoplazmóza, otrava olovem, intoxikace embria, alkohol, drogy, nikotin, rentgen, nedostatečná výživa);

Etiologie mentální retardace

- perinatální příčiny
  - perinatální encefalopatie (organické poškození mozku);
  - mechanické poškození mozku při porodu;
  - hypoxie, asfyxie;
  - předčasný porod, nízká porodní váha;
  - těžká novorozenecká žloutenka;

Etiologie mentální retardace

- postnatální příčiny
  - záněty mozku (klíšťová encefalitida, meningitida ...);
  - traumata, mozkové léze při nádorových onemocněních, krvácení do mozku;
  - silná deprivace;

Etiologie mentální retardace

- endogenní faktory – zakódovány v systému pohlavních buněk -> genetická příčina
  - genové mutace – vrožené metabolické poruchy (fenylketonurie, galaktosémie, mukopolysacharidosa, ...)
  - chromozomové aberace
    - aberace autozómů (nevázány na pohlaví) – Downův syndrom;
    - aberace gonozómů – Turnerův syndrom, Klinefelterův syndrom;

Etiologie mentální retardace

□ exogenní faktory

- fyzikální – RTG záření, mechanické poškození mozku, úrazy matky během těhotenství, patologický porod;
- chemické – léky, alkohol, nikotin, návykové látky;
- biologické – virová a bakteriální onemocnění během těhotenství, hormonální poruchy, špatná výživa;

Klasifikace mentální retardace

- řada hledisek, jak klasifikovat MR:
  - dle doby vzniku: vrozená x získaná;
  - dle typu chování: eretický x torpidní x nevyhraněný;
  - dle stupně mentálního postižení – v rámci speciálněpedagogické praxe nejpoužívanější

Klasifikace MR dle stupně mentálního postižení

- orientační ohraničení stupňů inteligenčním kvocientem (IQ) – poměr mezi mentálním a chronologickým věkem ($MV/CHV \times 100$);
- měření IQ standardizovanými testy, škálami (určí přibližný stupeň MR);
- nutno brát ohled na možné vývojové změny;
- 10. revize Světové zdravotnické organizace (WHO) z roku 1992 – mentální retardace spadá do oboru psychiatrie (-> označení F);
- oddíl věnovaný mentální retardaci F70-F79;

Klasifikace MR dle stupně mentálního postižení

- F 70 – lehká mentální retardace
  - IQ v rozmezí 50 – 69, u dospělých odpovídá mentálnímu věku 9-12 let;
  - oblast vzdělávání, pracovního začlenění, sociálních vztahů;
- F 71 – středně těžká mentální retardace
  - IQ v rozmezí 35 – 49 (m.v. 6-9 let);
  - zřetelné vývojové opoždění v dětství -> rozvoj k soběstačnosti a nezávislosti s různým stupněm podpory

Klasifikace MR dle stupně mentálního postižení

- F 72 – těžká mentální retardace
  - IQ v pásmu 20 – 34 (m.v. 3-6 let);
  - nutnost trvalé podpory ve všech oblastech lidské činnosti s jistou dávkou spolupráce;
  - výrazné opoždění ve vývoji;
- F 73 – hluboká mentální retardace
  - IQ nejvýše 20;
  - nezbytná asistence při pohybu, hygieně a zajištění základních lidských potřeb;

Klasifikace MR dle stupně mentálního postižení

- F 78 – jiná mentální retardace
  - stupeň MR nelze přesně určit z důvodu přidruženého postižení smyslového, tělesného, poruch chování či autismu;
- F 79 – nespecifikovaná mentální retardace
  - stupeň nelze určit z důvodu nedostatku znaků;